

Dr. Hüseyin KAYAPINAR:

“Peygamber Efendimizin
ömrü vefayla ve ahbine
sadakatile geçmiştir.”

Söyleşi
Mahir KILINÇ

İslam’da ahde vefa, iman ederek Allah ile ahitleşme ve bunun sonucunda sadakatile yükümlü olma manasına gelir. Kur’an-ı Kerim çerçevesinde ahde vefayı açıklar mısınız, insan ahde vefayla nasıl bir sorumluluğun altına girmiş?

Ahit ve vefa nedir? İsterseniz öncelikle buradan başlayalım. Ahit söz vermek, vefa da verilen sözü en iyi şekilde yerine getirebilmek demektir kelime anlamı olarak. Ahit ve vefa birbirlerini tamamlayan iki sözcüktür âdetta. Bu iki kelimedenden ahde vefa kavramı ortaya çıkar ki dinimiz

buna çok önem vermektedir. Ahde vefaya verilen önemi biz-zat Allah’ın Kur’an-ı Kerim’deki pek çok ayette değinmiş olmasından anlıyoruz. Ahde vefanın mümince bir duruş olduğunu “Onlar, Allah’a verdikleri sözü kesinlikle yerine getirirler; verdikleri sözden dönmezler.” (Rad, 13/20.) ayetinde görüyoruz. Ayrıca Kur’an-ı Kerim’de “Hayır! Kim sözünde durur, günah ve haksızlıktan sakınırsa şüphesiz ki Allah takva sahiplerini sever.” (Âl-i İmran, 3/76.) ayetinde olduğu gibi müminler ahde vefa ettikleri için ahde vefasızlık münafıklık olarak nitelendirilmiştir. Rabbi-

miz şöyle buyurur: “O fasıklar ki Allah’a kesin söz verdikten sonra sözlerinden dönerler...” (Bakara, 2/27.) Ayrıca “Allah’a verdikleri sözleri ve ettikleri yeminleri önemsiz bir dünya menfaatine satanlar var ya, işte onların ahirette hiçbir nasipleri yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmayacak, onlara merhamet nazarıyla bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.” (Âl-i İmran, 3/77.) ayetinde ahde vefasızları nasıl bir sonun beklediği anlatılır.

Rabbimiz, İsra suresinin 34. ayetinde “Verdiğiniz sözü de

yerine getirin çünkü herkes verdiği sözden mutlaka sorguya çekilecektir.” diye buyurarak Müslümanlara önemli bir sorumluluk yükler. “Ey iman edenler! Yaptığınız anlaşmaları tam olarak yerine getirin.” (Maide, 5/1.) diye buyurarak da Müslümanlardan sözlerine sadık kalmalarını ister. “Öyleyse Allah’a verdiğiniz sözü, karşılığında ne alsanız az düşecek bir bedele satmayın. Eğer bilerseniz ancak Allah katında ahde vefaya verebilecek mükâfat sizin için daha hayırlıdır.” (Nahl, 16/95.) ayetinde olduğu gibi ikazlarda bulunur ve ahde vefa göstermenin sonunda bir mükâfatının olduğunu da belirtir. Her bir müminin özü ile sözünün bir olması gerektiğinin altını çizer. Ahde vefa, öncelikle Allah’a karşı verilen sözü, Hz. Peygamber’e ve insanlara karşı verilenleri yerine getirme sorumluluğu yükler insana. Onları İslam ahlakı çizgisine çeker, o çizgide bulunma ve hiç ayrılmama yükümlülüğünü yükler.

Kur’an-ı Kerim’de ve hadis-i şeriflerde olgun müminlerin vasıfları sayılırken, onların ahde vefa gösterme özelliklerine işaret edilmektedir. Müslüman şahsiyetinin inşasında ahde vefanın yeri nedir?

Önce Rabbimizin “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” sorusuna “Evet, sen bizim Rabbimizsin.” (Araf, 7/172.) diyerek sonra da kelime-i şehadet getirmek suretiyle İslam dinine girerek bir ahitte bulunmuşuz. Dolayısıyla o ahdimizi yerine getirmemiz önemlidir. Biz ahdimizi

yerine getirmek suretiyle Allah’ı tanıyoruz, kul olduğumuzun farkında oluyoruz ve onu ispat ediyoruz. Ve bir de toplum içerisinde iyi insanlar oluyoruz. Çünkü ahde vefanın içerisinde

● **Ahde vefa, öncelikle Allah’a karşı verilen sözü, Hz. Peygamber’e ve insanlara karşı verilenleri yerine getirme sorumluluğu yükler insana. Onları İslam ahlakı çizgisine çeker, o çizgide bulunma ve hiç ayrılmama yükümlülüğünü yükler.**

de güzel ahlakla ahlaklanmak da var. Peygamber Efendimiz bu güzel ahlak üzerinde çok durmuş. Bir hadis-i şerifinde “Din güzel ahlaktır.” buyuruyor. Başka bir hadisinde de “Ben güzel ahlakı tamamlamak için

gönderildim.” buyuruyor. Hatta kendisi çok güzel ahlak sahibi olduğu hâlde Allah’a “Ya Rabbi benim yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlakımı da güzel yap.” diye dua ediyor. Dolayısıyla bizim kelime-i tevhidi ve kelime-i şehadeti söylerken vefa göstermemiz gerekenlerden birisi güzel ahlaktır. Güzel ahlak sahibi olunca iyi insan oluruz, herkesle iyi geçiniriz; merhametli, güler yüzlü, mütevazı, cömert oluruz; kıskançlıktan ve kibirli olmaktan uzak dururuz. Bunlar hep güzel ahlakın yani iyi insan olmanın getirdikleridir. Biz Müslümanlar, kelime-i şehadet ve kelime-i tevhit ile güzel ahlaklı olma vaadinde de bulunmuş oluyoruz. Çünkü güzel ahlaka dair her şey emredilmiş, aykırı olan her şey de yasaklanmış. Güzel ahlaka uygun hâl ve hareketler içerisinde bulunan kimse, sadece iyi bir insan inşa etmiş olmakla da kalmaz, gönül huzurunu da tesis etmiş olur.

Rabbimizin elest bezminde “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” sualine karşılık “Kalu bela.” diye karşılık vererek ahitleştik. (Araf, 7/172.) Elest bezminde gerçekleşen bu ahitleşme ne anlama gelmektedir?

Evet, sizin de söylediğiniz gibi elest bezmi Kur’an-ı Kerim’de Araf suresinde geçer. Cenab-ı Hak, Hz. Âdem neslini elest bezmi adı verilen toplanma yerinde toplar ve oradaki insanlara sorar: “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” İnsanlar da “Evet, sen bizim Rabbimizsin.”

diyerek karşılık verir. Rab ne demek? Rab sahip demek, rızık veren demek. “Evet, sen bizim Rabbimizsin.” demek suretiyle aslında zımnen “Sen bizim sahibimizsin, biz senin kulunuz, sen ne dersen biz onu yaparız.” demiş oluyoruz. Yani burada biz Allah’a (c.c.) söz vermişiz. Cenab-ı Hakk’ı tanımaya ve O’nun emir ve yasaklarına riayet etmeye verdiğimiz bu söze vefa göstermek Müslümanlar olarak boynumuzun borcudur.

Dualarında “Allah’ım! Gücüm yettiği kadar ahbine ve vaa-dine sadakat gösteriyorum.” diyen vefanın en güzel temsilci Hz. Muhammed’in (s.a.s.) hayatında sizi derinden etkileyen ve Müslümanların da kendilerine ibret alması gereken vefa yüklü bir hadiseyi bizimle paylaşır mısınız?

Hz. Peygamber’in (s.a.s.) hayatındaki en büyük vefa örneği bizatihi kendi hayatının her anında Allah’a karşı göstermiş olduğu vefadır. Hz. Muhammed (s.a.s.), kendisine karşı yapılan tüm tehditlere, baskılara rağmen Allah’a olan ahbine hep sadakat göstermiştir. Hayatı boyunca her türlü sıkıntı, eza ve cefaya rağmen ahbine bağlılığında ve vefasında asla bir gevşeklik söz konusu olmamıştır. Sevdiklerinden bir bir ayrılmasında dahi o “Allah’ım! Gücüm yettiği kadar ahbine ve vaa-dine sadakat gösteriyorum.” demiştir. Bundan âlâ ibret vesikası mı olur? Dolayısıyla her bir anı ah-dine sadakate, vefayla geçen bir ömürden tek bir kareyi al-

mak ve onu ortaya koymak çok da kolay değildir.

Cenab-ı Hakk’ın kendisine verdiği ve tabii olarak kabul ettiği o ahdi yerine getirmekte asla fütür göstermeyen, bu vefayı

● **Hz. Peygamber’in (s.a.s.) hayatındaki en büyük vefa örneği bizatihi kendi hayatının her anında Allah’a karşı göstermiş olduğu vefadır. Hz. Muhammed (s.a.s.), kendisine karşı yapılan tüm tehditlere, baskılara rağmen Allah’a olan ahbine hep sadakat göstermiştir.**

yerine getirirken de akrabalık bağlarını değil iman bağlarını göz önünde bulunduran Hz. Peygamber’in (s.a.s.) hayatının her anında adaletle davranma-

sı, güzel ahlakı, dinini olduğu gibi tebliğ etmesi Allah’a vefasının bir göstergesiydi. Onun her şeyden önce Allah’a vermiş olduğu söz önemliydi. O söz uğruna ömrünü adadı, hiçbir şeyi o sözün önünde tutmadı. Soylu bir kadın hırsızlık yapıp da kolu kesilmesi gerektiğinde, kadının eli kesilmemesi konusunda ricada bulunanlara “Değil bu kadın, hırsızlık yapan kızım Fatıma da olsa ona bu cezayı vermede zerre tereddüt etmezdim.” diyerek Allah’a karşı göstermiş olduğu vefaya hiç halel düşürmedi. Çünkü o: “Bir elime ayı, diğerine güneşi verseniz...” derken Allah’a vermiş olduğu söze asla ihanet etmeyeceğini bildirmişti ve asla ihanet de etmedi.

Mehmet Akif, henüz Mısır’a gitmeden kızını evlendirdiği vakit, nikâh akdine Ali Şevki Hoca’yı da davet eder. Şevki Efendi, söz arasında, gelirken Vefa Yokuşu’ndan çıktığını gecikme sebebi olarak anlatınca Akif acı bir tebesümle: “Hangi Vefa Yokuşu’ndan bahsediyorsun Hoca Efendi?”, “Nesl-i hazır (şimdiki nesil) o yokuşu çoktan düzeltti!” der. Sizce bu vefa yokuşunu tekrar inşa edebilenin yolları nelerdir?

Öncelikle o insanlara bu ruhu veren inançtır. Allah’a olan bağlılık ve inançtır. Akif bu konuda zirvedir. Meşhur bir olay vardır biliyorsunuz. Akif bir kış günü biriyle buluşmak üzere vaatleşiyor. O gün de ciddi bir soğuk ve yağmur var. Böylesi zor bir günde Akif gelmiş, o soğğun,

yağmurun altında arkadaşını beklemiş. Buluşacağı insan da “Bu soğuk havada kimse çıkmaz, Akif de çıkmamıştır.” diye gelmemiş. Akif, sözüne riayet göstermiş; ahbine sadık kalmış. İşte bu bir vefa örneğidir.

Akif Safahat’ında: “Ne irfandır veren ahlaka yükseklik, ne vicdandır / Fazilet hissi Allah korkusundandır.” diyerek sadece Vefa Yokuşu’nun değil insanların manevî anlamda da nasıl düzeleceğini belirtmiştir. Allah korkusunun gönüllere yerleşmesi esastır. O gönüllere girdi mi hem beşerî hem uhrevî münasebetler yerli yerine girmiş; insanlar da o fazilete, huzura ermiş olur. İşte o zaman özlemle yâd edilen hiçbir şey uzakta olmaz.

Din gönüllüsü okurlarımıza Allah ve Resulü’ne verdiğimiz ahde vefa göstererek görevlerini icra etmeleri hususunda neler tavsiye edersiniz?

Din hizmetinde bulunan insanlar hem gönüllü hem de görevli kimselerdir. Gönüllüler çünkü bu mesleğe talip olmuşlar; görevliler çünkü yaptıkları bu hizmetin karşılığını dünyada alıyorlar. Diyanet teşkilatında olsun, ilahiyat camiasında olsun dinî tahsil veren, dinî hizmet veren insanlarımız hem din gönüllüsüdür hem din görevlisidir. Din hizmetinde bulunan kimselere milletimiz çok büyük yatırımlar yapmıştır. Neden? Çünkü bizler okuduysak eğer, bu millete vefa borcuyla okuduk. Dolayısıyla milletimize

karşı bu vefa duygusuyla vazifelerimizi asla aksatmamamız ve ihmal etmememiz gerekiyor. Zaten o görevin karşılığını da almış olarak bizler yaptığımız hizmetlerde Hz. Peygamberin (s.a.s.) koltuğunu işgal ediyoruz. Dini anlatırken, dinî sorulara cevap verirken Allah adına konuşuyoruz. Onun için değerimiz yüksek ama sorumluluğumuz da o nispette ağır.

Ben din hizmetinde bulunan ve dini anlatan herkese öncelikle hasbi olmalarını, hizmetlerini karşılık beklemeden yapmalarını söylemek isterim. Toplum içerisinde gerek kendimiz gerek aile efradımızla birer örnek olmalıyız. Yaptığımız işin ne kadar mühim olduğunu ve inceliklerini bilmeliyiz. Gerek birikimimizle gerek uygulamalı olarak bir duruş sergilemeliyiz. Öğrenmek, uygulamak ve uyguladığını anlatmak en önemli şiarımız olmalı. Bunun için din gönüllüsü kardeşlerimiz çok çalışmalılar. Bilginin bizatihi görevlerinde çok önemli olduğu bilincine sahip olmalı ve bol bol okumalıdır. Ne olursa olsun ilimden asla geri durmamalıdır. Başta Kur’an ve hadis olmak üzere sağlam temellere dayalı kaynaklar okumalıdır. Öğrenmeli, uygulamalı, topluma anlatmalıdır.

Topluma bir konuda bilgi verirken o toplumun sosyolojik yapısı göz önünde bulundurmalı. Bunun için de sosyolojiyi de iyi bilmeli. Dini herkese aynı seviyede anlatamayız. Onun için dini anlattığımız kişinin psiko-

lojisini, yaşam koşullarını ve yaşadığı toplumu da göz önünde bulundurarak ona hitap etmeliyiz. Farklı dünyalara sahip bütün insanlar için kuşatıcı bir dil ve üslup kullanmalıyız. Toplumun ve cemaatin hem yaşamımızla hem bilgi, birikimlerimizle güvenini kazanmalıyız. Son olarak din görevlilerinin toplum içerisindeki yeri ve vazifesinin ne denli büyük ve önemli olduğunu asla unutmamalıyız. ■

ÖZ GEÇMİŞ

Dr. Hüseyin Kayapınar, 1950 yılında Karaman’da doğdu. 1971 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünden mezun oldu ve aynı yıl öğretmen olarak atandı. 1978 yılında Diyanet İşleri Başkanlığındaki görevine vaiz olarak başladı. 1986 yılında yüksek lisansını, 1990 yılında doktorasını tamamladı ve Haseki Eğitim Merkezi’ne kursiyer olarak girdi. 1980 yılının Eylül ayında mezun olarak bu eğitim merkezinin fıkıh grubunda öğretim kadrosuna dâhil oldu. 2000 yılında İstanbul Haseki Eğitim Merkezi Müdürlüğüne atandı. 2008 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğine, 2014 yılında da Din İşleri Yüksek Kurulu başkanlığına seçildi. 2015 yılında bu görevden ayrıldı ve emekli oldu. Emekli oldu ancak din hizmetini bırakmadı. Gerek ders halkalarında gerekse televizyon programlarında hizmete devam etmektedir.